

פרשת כי תבוא

היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך (כו, טז)

אמר הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע - המדקדק בפסוק יראה שלכאורה אין זה כתוב כסדר הנכון, דהיה צריך להיות כתוב "היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות את החוקים ואת המשפטים ורק אח"כ את המילה 'האלה', ולמה המילה 'האלה' כתובה בין 'החוקים' ל'המשפטים'?

אלא ענה והסביר: ידוע הטעם למה סדרו בעלי הטור-שולחן ערוך את החלק 'חושן משפט' לבסוף אחר שלושה החלקים הראשונים - 'אורח חיים', 'יורה דעה', 'אבן העזר', והלא בתורה סודר ענייני משפט תיכף אחר מתן תורה - יתרו, משפטים, בעוד שהרבה הלכות בענייני אבן העזר ושאר חלקי שו"ע לא נמצאו רק בספר דברים בסופה של התורה? אלא ההסבר הוא, משום שאצל דיני ממונות מצינו ענין פשרה (חו"מ סימן י"ב), ומצוה לדיין לומר לבעלי הדין שמגיעים להתדיין אצלו, שכדאי להם לעשות פשרה ולא להגיע לדין ממש, וכל בית דין המרבה בזה הרי זה משובח.

יוצא לנו מכך, שאם היו מסדרים את חלק חושן משפט בהתחלה, יטעו לומר שגם בשאר חלקי השו"ע שייך ענין פשרה, וע"כ סדרוה לבסוף לומר שבשלושה החלקים הראשונים אסור לעשות שום פשרה לא יגרע ולא יוסיף, רק בענייני חושן משפט בדיני ממונות ושאר תביעות שבין אדם לחבירו, באלה מצוה לעשות פשרה, לוותר משלו מצד השלום.

ובזה יובן היטב לשון הכתוב הנ"ל, וגם את המילה "האלה" שכתובה בין 'החוקים' לבין 'המשפטים', משום דידוע שאיפה שכתוב 'האלה' הכוונה לומר: אלה, לא פחות ולא יותר, (כמו שכתוב בפרשת יתרו "אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" - ומפרש רש"י "לא פחות ולא יותר"), וזהו א"כ הסבר הפסוק: "היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות את החוקים האלה" לגבי החוקים בשלושת חלקי שו"ע הראשונים צריכים שיהיה בבחינת "האלה" דווקא, לא פחות ולא יותר! "ואת המשפטים" - ענייני "חושן משפט", בהם לא כתוב האלה, כי שם יש לעשות פשרות...

מקור: פנינים